لەنمایشی دوا ژەکانی بابلەوە... حەیدەر عەبدولڕەحمان

سیحری ئاکشانی بینەر لەکوێ دایە؟

دوێنێ ئێوارە نمایشی چوارەم ژی دوا ژەکانی بابلەم لەهۆلکی پێ لەبینەردا لەهەولێر بینی، ویستم بەدیدکی ڕەخنەیی دوور لەو فشارە میدیاییەی هەبوو، لەهەقیقەتی نمایشەکە بگەم و خوێندنەوەیەك بۆ ئەو بەرهەمە بکەم، کە تا ئێستا لە ووی میدیاییەوە دەنگیەکی گەورەی ناوەتەوە، بەتایبەت دوای ئەوەی نزیکەی 25 هەزار بینەر لەسلێمانی شانۆگەریەکەیان بینی.
ئەو پرسیارەی بەر لەهەموو شتێ جگەی سەرنجە و دوای بینینی نمایشەکە دێتە پێشەوە، ئەوەیە ئاخۆ سیحری ئاکشانی ئەو ژمارە زۆرەی بینەر چیە بۆ ئەونمایشە؟ هۆکارەکانی چین؟
بۆگومان کرۆکی نمایشەکە خۆی لەسۆ تەوەری سەرەکی نیشان دەدا.
هەر یەك لەو تەوەرانە کاریگەری تایبەتی خۆیان بەسەر نمایشەکەوە جێ دێڵن،
یەکەمیان: نمایشەکە فۆرمکیی کۆمەدی سووکی خۆزانی هەیە، ئەوەندە ئەو فۆرمە بەهێمنی و هاوسەنگی دوور لەهەڕچوون و زێدە ڕۆیی خۆی نیشان دەدات، بینەر لەڕگەی هەندێ دیالۆگ و بزووتنەوەی کۆمەدی دەهێنێتە پێکەنینکی هاوسەنگ و دەبێتە سەرچاوەیەکی بەهێزی چێژ وەرگرتن
لەچوارچیوەی نواندنکی پێ ئامانجی دوور لەهیچ نیشانەو مۆرککی تەهریجی.
ئەکتەرکی وەك (ڕێشان حەمۆش) کە ڕۆڵی سەرەکی کۆمەدیاکە دەبینێ، توانایەکی تایبەتی خۆی هەیە بەهاوکاری دوو ئەکتەری سەرەکی، نمایشەکە زیندوو ڕادەگرن و ڕێگە نادەن ڕیتمی نمایشەکە هاوسەنگی خۆی لەدەست بدات.
بۆیە لایەنی ئەو فۆرمە کۆمەدیە وەك لایەنکی زاڵ بەسەر ڕووبەری نمایشەکەوە دیارەو نرخ و بەهایەکی زۆریان بە سەنگی نمایشەکە بەخشیووە،
فۆرمی کۆمەدی لەهەلوەرجکی سەخت و ئاڵۆزی وەك ئەمڕۆی کۆمەڵگای کوردی، فۆرمکی مەقبولە ئەگەر بەو ئاست و ئامانجە بەرجەستە بکرێت کە لەدواژەکانی بابلێ بەرجەستەکرا.
2 .گۆرانی و موزیك لایەنکی زۆری پانتایی نمایشەکەی داپۆشیووە، کە

بەهاوکاری گروپێکی موزیك ژەنی بەتوانا، چەندین گۆرانی بەسۆزی کوردی بەفۆرمێکی ئاستەوخۆی زیندوو نمایش کرا.
ئەم ئاستەوخۆییە بۆ موزیك و گۆرانیەکان، تەنانەت بۆ موئەسراتی دەنگیش، وای کردبوو ئیتمی نمایشەکە هەر بەزیندوویی بمێنێتەوە، جگە لەوەی بینەر لەو ئاستەوخۆییە چێژی زیاتری وەڕ دەگرت، چونکە ببوو بەبەشێك لە نمایشەکە.
خۆ ئەگەر هەمان ئەو موزیك و گۆرانیانە بەتۆمار کراوی بونایە، چێژو ئیتمی نمایشەکە وەك ئێستا نەدەبوو.
هونەری دەرهێنەر لەوە دابوو کە توانیبووی سوود لەسیناریۆی تێکستەکە وەربگرێت کە دەڵێ بابلێ ئارەزوو مەندێکی گۆرانی و موزیك بوو دووچاری واهیمەیەك ببوو وای دەزانی ئەو لەم بارەیەوە بلیمەتە، کەسیش ئەو ئاستیەی پێ نەدەگوت کە ئەو نەخێشەو لەوەهمدا دەژیت، چونکە لەهونەردا کەسێکی فاشیلە.
دەرهێنەر زۆر زیرەکانە کۆمەڵێ ئاوازو گۆرانی جوانی دەست نیشان کردوە کە گوایە بابلێ بەرجەستەیان دەکات، لەکۆتایی گۆرانیەکان بەنەشازی دەیانڵێتەوە.
بەڵام دەرهێنەر لەو کاتەی بابلێ وەك کەسێکی واهیمەدار لای بینەر پێناسە دەکات لەکاتی ژەنینی جاس دەبێتە جاس ژەنێکی کارامەو لێهاتوو، بەمەش دووچاری دژایەتی بوونەك دەبێت لەنیشاندانی کەسایەتی بابلێ.
دەرهێنەر لەدیمەنی جاس لێدانەکە کە بۆتە بەڵایەك بەسەر نمایشەکەو کۆمەڵێ کێشەی تەکنیکی و هونەری لەگەڵ خۆیدا دێنێ، تووشی جیاوازی لەفۆرمی گۆرانی و موزیك دەبێتەوە لەگەڵ گۆرانیەکانی تر، ئەوەڕ جگە لەکێشەی بەرز بوونەوەی ئیتم و تێکچوونی ئەتمۆسفیری نمایشەکە، هەموو ئەوانە دەرهێنەر تەنیا دەیەوێ بەبینەر بڵێ ئیشان لەبواری جاس ژەنیندا لێهاتووە.
ئەگەرچی دەرهێنەر ئەو ئامانجەی نەپێکاو زۆر بەگران لەسەر بەرهەمەکە کەوتەوە.
3.لایەنی تراژیدی لەو قۆناغەدا دەست پێدەکات کە بابلێ لەئاکامدا ئاستیەکانی بۆ ئاشکرا دەبێت و بەدەم ئازارەکانیەوە شێت دەبێت و دوا ڕۆژە تاڵەکان بەچاوی خۆی دەبینێ.
لەو قۆناغە تراژیدیەدا هاوسەنگی نمایشەکە لەنگ دەبێت، بەهۆی دیالۆگی دوورو درێژی خیتابی، کە ئاستەوخۆ ڕووی لەبینەرە.
بەپێچەوانەی پەردە سەرەتاییەکان جارە ساردییەك هەڵەکە داگیر دەکات و بینەر لەناو ئەو هەموو شەپۆلە پێکەنینە دەکەوێتە نێو ئەتمۆسفیرێکی تراژیدی دژ بەئەتمۆسفیری کۆمیدی پێشوو.
بۆیە بینەر هەست دەکات هەردوو فۆرمە کۆمیدی و تراژیدیەکە

بەشێوەیەکی سروشتی تێکەڵ بەیەکتر نابن.
ئەو کاتە بۆ دەرهێنەر سەخت دەبێت هەر سێ فۆرمی کۆمەدی و موزیك و سترانسازی و تراژیدی بەیەکەوە بەکاربهێنێت.
بەمە دەرهێنەر هاوسەنگی لەفۆرمەکاندا لەنگ کردووە زۆدەگۆیەکی زۆرتر لەپێویستی بەتراژیدیا کردووە، دەبوا لەپانتایی تراژیدیاکە کەم کاتەوە، بەتایبەت لەخیتابە دوورو درێژەکەی دوا دیمەنی، کەمەترسیەکی زۆری خستە سەر نمایشەکە.
لەدیمەنەکانی دواییدا ئەکتەرێکی زۆر دڵنێتە سەر شانۆ، هەموو ڕۆداوی نمایش و کاراکتەرەکان لەگەڵ یەکتردا کۆ دەکاتەوە.
دەرهێنەر ویستی ئامانجێك لەپرسی جانتاکەو فڕوفێڵ و خواز بینیەکان دەر بخا، بەڵام نەیتوانی ئەو پەیامە بگەیەنێتە بینەرو بۆشاییەك لەو نێوانەدا دروست بوو ببێتە هۆی لاوازی فەلسفەی نمایشەکەو ئامانجەکانی.
هەروا کۆ کردنەوەی ئەو ژمارە زۆرەی ئەکتەر، وای کرد بینەر دەرفەتی ناسینی کارکتەرە لاوەکییەکانی نەبێت جگە لەسێ کاراکتەری سەرەکی نەبێت.
لەووی ڕیتمیشەوە لەو دیمەنەی کە خزمەتکار ڕاکێشی شێتخانە دەکەن، ئەویش بەدەستیانەوە ڕادەکاو دەڵێ من نیم و گەڵانەوەی زاوا بەجانتای نیو ملیۆن دۆلاری کە پێە لەجلی ژنان و هاتنی تیمی شێتخانەو ڕاکردنی هەر یەکەو بەئاراستەیەك، ئەو ئاژاوە تێك چڕژاوەی ئەو کۆمەگا بۆ سەرو بەرە، باشترین دەرفەت بوو بۆ کۆتایی و بەجێ هێشتنی ئەو واقیعە تاڵە کە ئێستاش بەردەوامی هەیە.
بەڵام شێت کردنی بابلۆو خیتابەکانی کۆتایی ئەو دەرفەتەی لەدەست داو لەریتمێکی مردوودا نمایشەکە کۆتایی هات.

حەیدەر عەبدولڕەحمان

کتێب/ مارکس وتۆری نامۆیی... کاوە کەریم

[بۆ خوێندنەوەی ئەم کتێبە کلیکی ئێرەبکە...]

KawaKaremDownload

ئەمریکاو ئەمریکای لاتین... عەلی مەحمود محەمەد

لە کەمتر نیو سەدەی رابردوودا, ئۆگەر کودەتا ناڕاستەوخۆکان هەژمار نەکەین, وەك کودەتاکانی بەرازیل و پاراگوای ..., یان کودەتا شکست خواردووەکەی یانزەی ئەیلولی 2002ی فەنزوێلا, ئەوا هەزە راستگۆراکان چوار کودەتایان بە هاوکاری سوپاو ولاتە یەکگرتووەکان ئەمریکا بە نوێژی نیوەڕۆ بناوی ئازادی و دیموکراسییەوە لە ولاتانی ئەمریکای لاتین ئەنجامداوە. " شیلی 1973, پیرە 1992و هندەراس 2009, پاڵیڤیا2019", وەك ای 638 جار هەوڵی تیرۆرکردنی فیدل کاسترۆ درا لە چوار چەوەی بانگەوازی جاسوسەی گەردونی مافی مرۆڤدا, وە سەپاندنی 60 ساڵ ئابلوقەی ئابووری, سەرباری کودەتا یاساییەکان لە چەندین وڵاتی دی کە دەینە سەریان.

ئۆگەر دەیەی نەوەتەکان دەیەی شکستی بناو کەمۆنیزم بووبێت لە ئەوروپای رۆژهەڵات, پارتە کەمۆنیستەکانی وەك مەز تواندوە, هەموو کەوتنە ژێر دیواری روخاوەکەی بەرلینەوە, شکستێکی وایان خوارد ,بە ئەستاشەوە دوای سێ دەیە ,تا هەنووکە چەپ و کەمۆنیزم لەو وڵاتانە هەناسەی لێبڕاوە, جگە لە روسیاو مۆڵداڤیا.

بە پێچەوانەوە سەرەتای هەزارە, ولاتانی ئەمریکای لاتین وڵاتە تاقانەکەی کوبایان لە غەریبایەتی ناو دەریاکانی کاریبی رزگار کرد لە دەست قرشەکانی پنتاگۆن, دیارە کوباش بەرگەی بە وەنەی گرت, بەسەر شۆڕی نەرم و رەقی سەرمایەداری سەرکەوت, بە گیرفانی بتاتەوە توانی تەوی خۆی لە کیشوەرەکە بچنێت, سەرەتا لە ساڵی 1998 لە فەنزوێلاوە شنە باکە هەڵیکرد, لە ساڵی 2001 گەیشتە هایتی, لە 2003 ئەرجەنتین و بەرازیل و 2005 ئەرگوای, 2006 پاڵیڤیاو 2006 هندەراس و 2007 ئیکوادەر, 2008 پاراگوای, 2009 سلفادەر, بەشەوی گشتی شەپۆلەکە پێچەوانەی مەزهەبی جیمس مۆنرۆ سەرکۆکی پەنجەمی ئەمریکا لە ساڵی 1823 بوو هەڵیکرد, کە 199 ساڵ لەمەوپێش بنەماکەی لەسەر بنچینەی کردنی ئەمریکای لاتین بە باخچەی پشتەوەی ماڵی ئەمریکا دانرابوو.

ئەمریکای لاتین و کاریبی باخچەیەکی بە بەرەکەت بووە بە ئەمریکا,

لە نێوان ساڵەکانی 1925-1929دا, وڵاتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا ساڵانە 200 ملیۆن دۆلاری وەبەرهێنان کردووە لە وڵاتانی ئەمریکای لاتین, لە بەرامبەردا ساڵانە300 ملیۆن دۆلار قازانجیان دەستکەوت بووە, قازانجەکان 150% ی سەرمایەگوزاریەکە بووە, نێوتی فێنزویلا و کانەکانی پترۆلیا و شیلی و سامانی کوبا ئامانجی چاوچنۆکی ئەمریکا بوو لە مێژوودا .
لە 233 ساڵی رابردوودا, هەر لە هەڵبژاردنی جۆرج واشنتنەوە لە ساڵی 1789, ئەمریکا تەنها 16 ساڵ لە مێژووی خۆیدا بێ ئاشتی تێپەڕاندووە, وڵاتێکە تایبەتمەندی وایە لەگەڵ ئاشتی هەڵناکات, ولیام بڵام فەرمانبەری پێشوو لە وەزارەتی دەرەوەی ئەمریکا دەڵێت: لە ساڵی 1945 ەوە ئەمریکا 50 حکومەتی روخاندووە, بەشی زۆری لە ئەمریکای لاتین بووە.
ساڵی 1969و دوای شەڕی 1967, دکتاتۆری پاراگوای ئالفریدۆ ستڕۆنسەر"3-11-1912 بە 16-8-2006 " رازی بوو 60 هەزار فڕۆستینی لە کەرتی رۆژئاواوە بچنە ولاتەکەی بۆ مەرجەك شیوعی نەبن.
ناوبراو لە 15-8-1954 ەوە بۆ 3-2-1989 سەرکی ولات بوو, بۆ کودەتا هاتە سەر حوکم بۆ کودەتاش لابردرا.
لەسەردەمی دەسەلاتیدا 20814 کەس دور خرایەوە, 19862 زیندانیکران, 18772 کەسیان ئەشکەنجە دران, 425 کەس بەسەروشونن, کەی گشتی 128076 کەس قوربانی دەستی رژێمەکەی بوون.
ئەمش بەشك بوو لە نەخشەی کێندەر لە ولاتانی ئەرجەنتین ,شیلی , ئەرگوای, پاراگوای, بەرازیل و پالیقیا, دواتر ئیکوادەرو پیرۆش پێویست بوون پاوێی, لە لایەن حکومەتە دکتاتۆرییە سەربازیەکان بۆ لەدان و قەلاچەکردنی چەپ بۆ پشتیوانی سەربازی و تەکنیکی ئەمریکا و فەرەنسا پیادە کرا, لە ساڵی 1968 بۆ 1989 بەردەوام بوو, 50000 بۆ 90000 کەس تیایدا کوژرا, 30000 کەس بەسەروشونکران ,400000 کەس زیندانی و ئەشکەنجە کران, دوای روخانی دیواری بەرلین و نەمانی مەترسی چەپ هەوڵشایەوە 1.
ئەمریکا بەردەوام لە رگەی کەنتراکانیەوە دەستی خستۆتە ناو کاروباری ولاتەکان بە لەدانی چەپ, لە سلفادەرەوە بگرە تا کەنتراکانی نیکاراگوا بە چەکدارە تاوانکارەکانی کۆنمبیا, ساڵی 1962 دوو ساڵ پێش ئاوێی فارك دەست بە کاری چەکداری بکات, کۆنەنمبیای ئەمریکی ویلیام یاربرە لە میانی سەردانی کۆنمبیای دا, پێشنیاری دروستکردنی تیمی مەرگی کرد بۆ بنبەرکردنی جوتیارە شیوعییەکان لە کۆنمبیا.
لە ساڵی 1963 ژەنەرال ئالبەرتۆ رویزە نەفوا, کە لە شەڕی کەریا بەشداری کردبوو, پێشنیاری دروستکردنی دەستەی چەکداری مەدەنی کرد

بە شێوەیی شیوعییەکان لەناو کۆمەڵگاکانیان.
لە نێوان ساڵانی 2002 بۆ 2010 لەو کاتەی ئەریبی و ژنەڕاە ماریە مانتا کە ئەمریکا ڕاهێنانی پێکردبوو, زیاتر لە 10000 خێڵکی سڤیلیان کوشت, زەرجار قوربانیەکان بەرگی گەریلایان دەکردە بەریان دوای کوشتنیان 2.
سەیر بکەن حکومەتی مەکسیك دەستی بەسەر 18091 چەکی ئەمریکی گرتووە لە نێوان " 2021-1-1 بۆ 2021-11-18" دا , ساڵانە نیوملیۆن چەك لە ئەمریکاوە دێتە ناو مەکسیکۆوە.
ساڵانە تاوانکاران 3,9 ملیۆن تاوان لە مەکسیك ئەنجام دەدەن, 70%ی چەکەکانیان ئەمریکین 3, بەم شێوەیە لە خزمەت کارتێلەکانی چەك مەکسیك کراوە بە بەڕێکی جەنگی بەرفراوان.
سەیر کەن ئەمریکا لە ڕەکەوتی 20-12-1989 پێنەمای داگیر کرد, بۆ هەزکی 25000 سەربازییەوە بۆ بەهانەی دەستگیرکردنی سەرکی ولات مانیێل ئەنتانیە نەرینگا, وەلێ لە ناوەکەدا پێیوەندی بە دەستگرتن بەسەر نەکەندی پەناماو هەوشاندنەوەی کەنتراکتی پەنەما- یابانەوە بوو, بە ئەوەی ڕێگا لە ژاپۆن بگرێت ببێتە هەزکی جیهانی, ئامەریکا دەست ناناسێت.
ئەوەی شایانی باسە دوای ئەوەی فەرەنسا شکستی هێنا لە دروستکردنی نەکەندی پەنەما 1881 – 1894, کەنگرەسی ئەمریکا لە یەنی 1902 مافی بۆ سەرك ڕزفڕێت دا نە کەندەکە بکێتەوە لە فەرەنسا , لەوکاتە نەکەندەکە دەکەوتە ناو سنوری کۆمبیا, پەرلەمانی کۆمبیا بڕیاری دا نیفرۆشت بە ئەمریکا, بێیە ئەمریکا بە هاوکاری بەرجوازی ناوچەی نەکەندەکە, بە بەهانەی کردنەوەی نەکەندەکە لە نیکاراگوا, خێیان لە کۆمبیا جیاکردەوە, ئەمریکاش سوپای پشتیوانی بێیان ناردو پەنامای لە کۆمبیا جیاکردەوە, بەمش مافی بڕەوبردنی نەکەندەکەی بەدەست هێنا"4.
لە دوای دوو هەزارەوە یەکەم کاردانەوەی ئەمریکا بە کارکردن بە باوەی مەنرە لە فەنزوێلاوە دەستی پێکرد, بەلام خۆشویستی شافز لە ناو هەژارانی وەاتەکەی کودەتاکەی هەرەس پێ هێنا, لە ساڵی 2004 سەرکی هایتی جان برتران ئاریستید"کاهین و لاهوتی ئازادی بەخشی چەپ, لە یەکەم هەبژاردنی دیموکراسی لە هایتی لە ساڵی 1991 بە ڕێژەی 67% هەبژردرا" کودەتای بەسەردا کرا, ئەمریکی و فەرەنسیەکان رفاندیان, لە وەات دوریان خستەوە, ئێستا لە باشووری ئەفریقا پەنابەرە.
5 ساڵ دوای هایتی, نەڕەی هندەراس هات, سەرك مانیێل زیلایا کە لەسەر پارتی لیبراڵ کاندید بوو, بەڵام چووبووە ریزی شافزەوە, کودەتای بەسەردا کراو بە دەمنیکان پەنابەر ئاسا دیپەرت کرا.

لە پاراگوای کودەتا لە بەرگی یاسادا ئەنجامدرا, قەیرانێکی دیکەی چێپ بەناوی فرناندێز لەگەل میندیز لە 22ی یەنی 2012 لە دەسەلات دور خرایەوە, لە ساڵی 2016 ش دیلما رەسڤ لە بەرازیل کودەتای نەرمی بەسەردا کرا, گرتنی سەرۆك لولا لە سەرو بەندی هەبژاردنکانی بەرازیل لە ساڵی 2018 دا دور خستنەوەی لە پرسەی هەبژاردن کودەتایەکی دیکە بوو لەبەرگێکی یایسایدا, کودەتای لینین مەرینێ لە ئیکوادەر کودەتایەکی ناوخۆیی بوو, بە هەگرتنی قەدغە لەسەر کەمپانیاکانی نەوتی ئەمریکاو رادەستکردنی جولیان ئاسانج و دەرکردنی لە باوەزخانەی ئیکوادەر لە لەندەن کە پەنایان دابوو.

تەنانەت پەلاماری وەاتە پەمبەیەکان شەوازی بەرەیشی بەخۆو گرت, بە لەدان و بەرەو روبونەویان گروپی لیما ساڵی 2017 دژ بە فەنزوەلا دامەزرا, کە چێپ لە پیرە سەرکەوت, هاوپەیمانییەتیەکە لە لیماوە هەوەشایەوە, مانەوەی بووە گاڵتە جاڕی, رەکەوتی 2021-12-28 وەزیری دەرەوەی پیرە پەشوازی کرد لە باوەزی تازەی حکومەتی فەنزوەلا.

کریستینا فرناندیز سەرکی پەشووی ئەرجەنتین و جێگیری سەرکی ئێستا باسی کودەتای یاسایی دەکات ئەمریکا لە ولاتانی ئەمریکای لاتین لە بری کودەتای سەربازی ئەنجامی دەدات, بەشکی ئەوانەی ئاماژەمان پێیان دا دەچنە ئەو چوارچەوێەوە.

ئەمریکا هەمیشە دژی جێبەجێکردنی هەموو بەرنامەیەکی سەشیالیستی و نیشتمانییە لە ناوچەکە, لە مەژووی ئەمریکای لاتین لەو جێگایە ناوستە کە ئەمریکا خوازیارێتی, تەنانەت سەردەمی ترامپ هەموو هەنگاوێك بە کەرتی گشتی بە کەمنیزم دەزانی, تەنانەت هەندیك وەاتی وێك دانمارکیشی خستبووە ئەو بەرێوە .

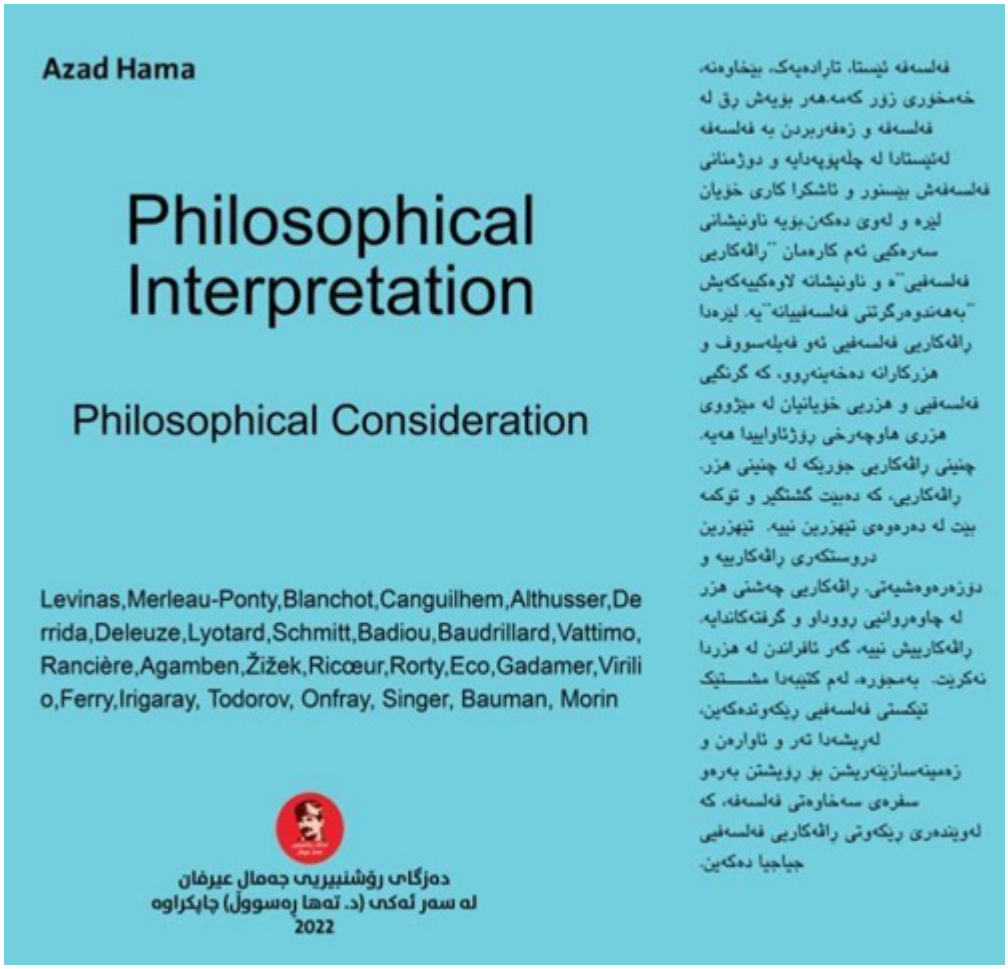
تا خەبات بە دادپەروەری زیاترو کەمکردنەوەی نا یەکسانی کەرامەتی هاوولاتیانی رەسەن و ئەفریقییەکان, ژنان بەردەوام بێت و خەون بە گەانکاری درێژەی دەبێت, وێك لە ئەنجامی هەبژاردنکانی ساڵانی 2020 و 2021 دەبینین, لە 12 هەبژاردن چەپەکان 11ی دەبەنەوە.

ڕاڤەکاریی فەلسەفیی/ بەهەندوەرگرتنی فەلسەفییانە … کتێبێکی نوێی ئازاد حەمە

کتێبێکی ٨٥٠ لاپەڕەییە دەزگای جەمال عیرفان ئەرکی چاپکردنی گرتۆتە ئەستۆ و بەم زووانە بڵاو دەبێتەوە…

ئەم کتێبە تایبەتە بە ڕاڤەکاریی فەلسەفیی هەزری ڕاڤەی پێڵەک هەزرەندی نوێی ڕۆژئاواییە.

کتێبکی نوێی عەبدوڵا سەمان(مەشخەڵ) چاپ و باوکرایەوە

دەربارەی کار و تێکۆشانی حەلقەی ئەدیبانی کۆمنیست و گۆڤاری ئابڕ ١٩٨٧ – ١٩٩١، کتێبکی شاعیر و نووسەری کرکاریی عەبدوڵا سەمان(مەشخەڵ)ە، کە ئێم هەفتەیە چاپ و باوکرایەوە. ئێم کتێبە باس لە پێکهاتن وخەباتی حەلقەی ئەدیبانی کۆمنیست دەکات کە هەر سێ ئەندامانی دامەزرێنەرانی (عەبدوڵا سەمان(مەشخەڵ) و جەمال کەشش و دکتۆر نەوزاد ئەحمەد ئەسوەد(هەشەنگ)) و ژمارەیەک لە ئابڕان و هەسوارانی مارکسیستی و نووسەران و ئەدیبان تیایدا بەشدارن و لەوەڕووە دواون، ئێمە جگە لە گەلێریەک کە کەمەک

وەنە لێخە دەگرێت. شایانی وتنە ئاوەدانەوە لەو مژووی خەبات و تێکۆشانی حزبایەتی و گۆڕانکی ئەدەبیی کە لە شاری هەولێر و لەسەردەمی دەسەڵاتی ژەمی بەعسی فاشیست دامەزراوە و تا ساڵی ۱۹۹۱ لەمیداندا بووە و چەندین دەقی ئەدەبی کرێکاریی بلاوکردەتەوە و هۆتی هۆخنەی ئەدەبی مارکسیستی پەرەپەداوە، مایەی لێوردبوونەوە و تێڕامان و خوێندنەوەیە. ئەم کتێبە دەچێتە خانەی بیرەوەری و هەڵسەنگاندن و لەسەر ئەرکی هۆکخراوی بەدیلی کەمۆنیستی چاپ و باڵاوکراوەتەوە.

بەرگری لە ئازادیی.. بانگەوازێك.. زاهیر باهیر

ئازادیی تە بەندە بە ئازادیی کەسانی دیکەوە، تیرۆر و کوشتنی کەسانی دیکە ، کوشتن و تیرۆری تەش بە دووی خۆیدا دەهێنێت. ئاگرە سوورە لە خۆت بە دوور نابێت، ئەوەی ئازادی نۆیارانی فکریت سەرکوت بکات ، هی تەش دەکات، ئەوەی کە دەستی بە خوێنی نۆیارانی فکریتا بچێت ، دەستی بەخوێنی تەشدا دەچێت
ئەوەی کە لە ئێستادا باشوری کوردستان خەشبەختانە لەی بە بەش تەنها جەنگی ئەهلییە کە هیوادارم ئەوە هووندات. تەوانینەکی سەرپۆیانە مەژووی هەرچی دەردەسەری و نەهامەتییەکانە هەر لە وشکەساڵی و بە بارانی و بە ئاوی و خۆبارین و بە موچۆیی و گرانیی و بە ئیشیی و هۆوکردن و بووونی پێتا و نەخۆشی جەرا و جەر و نەبوونی ئازادیی هۆژنامەگەری و هادەربین و هۆشی مووشەکی حەشدی شەعبی و موشەکباران و بۆمبارانی دەوەتی ئێرانی.. تا دەگاتە کوشتنی کەسان و دەستانی سەر بە هۆژئاوا و پەکەکە لەناو شاردا لە هۆگای میتی تورکی بە هاوکاری بەکرێگیراوانییەوە، هەروەها هۆشی درێنەکانی تورکیا و کوشتنی هەر کەسێك بیانوەت لە هەر شوێنکدا… هەر هەمو ئەمانە لە یەك چاوتروکاندا بیادت دێنەوە و هەر هەمووی بە زیادەوە لە کوردستاندا هەیە و بەداخەوە گەر بیشەم خۆکی لەوە دەستوپەنجەی خیانیان لەگۆدا نەرم دەکەن و لای زەرینە بووتە بارودۆخکی ئاسایی و بە خەرای دەن و بە خەراییش گوزەر دەکەن. وەامیش یا پرسە گرتنە یاخود " هیچ ناکرێت".

ئەم ئەو بارودۆخەیە کە خەڵکی کوردستان تێیدا دەژین. بەڵام ڕاستەهندەك لەوانە کە ناونوسم کردون هەنگاو چارەسەرکردنیان ئاسان نەبێت بەتایبەت کارەساتە سسروشتییەکان، یاخود هەنگاو لەتەك هەندەك لەوانەدا ڕاهاتبێتین . بەڵام ناکرێت چی تر لەگەڵ کارەساتی گەورەتردا ڕابێین و بە ئاسایی وەریگرین.
هەڵشی درێندکانی دەوڵەتی تورکیا ناکرێت قەبوڵ بکرێت، دەکرێت کە ڕابوەستێنرێت. گەر لەم قۆناخەیدا ڕانەوەستێنرێت کارەساتی دیکەشی بەدوادادێت. هەر بە کوشتنی دەستان و لایەنگرانی هەژئاوا و پەکەکە و پەیدەوە ناوەستێت دوایش سەرەی تێش دێت.
ئەو کەڵەگایەی کە دەوڵەتی تورکیا دەیکات بەسەر باشووری کوردستانەوە کە بە ئارەزوی خۆی کەیەوێت دێتەوە ناوەوە و کەی بوێت دەتوانێت تیرەری بکات مەگەر ئەمریکا و ئیسرائیل لەگەڵ سوریادا بیکەن.
تەیەك کە خێت بە چەپی رادیکال و سۆشیالیست و کۆمۆنیست و ئازادیخواز دەزانیت، گەر لەگەڵ پەکەکە و هەژئاواشدا نەیەتەوە هەڵشی درێندکانی تورکیا لات، نابێت ئاسایی بێت ، دەبێت ئەوە بزانیت ئازادیی تەنها بە ئازادی ئەوانی دیکەوە، تا زەربەی زەری ئازاد نەبێت ، ئازادیی ڕاستەقینە مەحاڵە. دانیشتن و نەکردنی هیچ کەمپەین و چالاکییەکی ڕاستەوخۆ لە خزمەتی مانەوەی بارودۆخە هەنوکەییەکەدایە.
کوشتن و تیرەری کەسانی سەر بە پەکەکە ، سەر بە پارتی ، بە یەکێتی ، بە ئیسلامی و سۆشیالیست و کۆمۆنیستەکان یاخود هەر لایەنکی دیکە کارەکی نامرۆیانە و قیزەوەندە ئیتر لە هەر هەگایەکەوە بێت تا دەگاتە تیرەرکردنی بە درێن.
بەڵای من دەتوانرێت زەر شت بکرێت بە بەرەنگاربوونەوەی ئەم هەڵشانەی دەوڵەتی تورکیا لە هەگای خۆباتی ڕاستەوخۆ و کاری مەیدانییەوە. کۆکردنەوەی واژۆ و هەڵپەوانی سەر شەقامەمان و هەگرتنی شەقامەکان و دابەینیان لە یەکدی...جگە لەو هەگا و بانانەی کە تەنکەری نەوت و شمەکی دیکەی بە قاچاخ پەدا دەدەوات، هەر هەموو ئەمانە چالاکییەکی بە بەرهەمن، لەبری پەیداکردنی هاوپشتی و گیانی هاوخەباتیی، هەنجاندنی خەڵکی ئاسایی دروست دەکات ، سنووری دوورخستنەوەیان لە هێزەکانی ناهەزایەکەران دیاریدەکات، توهەبوون و نەیاریی خۆی بە خەپیشاندەران پەیدا دەکات.
با کار لەسەر چالاکی کاریگەرانە بکەین. ئێمە لە هەر کوێیەك بین خاوەندرێنەکان و وەرانکەرانی کوردستان و بکوژانی ڕا و بەچونی جیاواز لەوێن بە خێان و بژێوەندییەکانیانەوە. ئەمە گرنگە لە هەر شوێنێك بین بە جیاوازی بیر و بۆچونمانەوە بی ئەوەی یەکدی

کەنترۆڵ بکەین ، بە ئاوەژووی سەرمایەی سیاسی لە دروستبکەین ، بە ئاوەژووی هێزی خەڵکی بەسەر یەکدیدا فەرز بکەین دەتوانین چەندە جالاکییەکی گرنگ ئەنجام بدەین.

وەرن ئەمە لە لەندەن لە بری پێشوازی سەر شەقامەکان و بەزایەدانی وزە و وەختمان با چالاکی مەیدانی ئەنجام بدەین بە زەرەر گەیاندن لە ئابووریی دەوڵەتی تورکیا و پایەکانی، کەمپانیاکانی، شۆپگەورەکانیان، بەرژوەندی بزنسمانە گەورەکانی و زەر شتی دیکە هەیە کە لە تواناماندا هەن بیانکەین بە ئاوەژووی کە مەترسی لەسەر ژیانی خەڵمان دروست بکەین . هەر یەك لەوانە لە هەموو شوێنیکی دیکەی ئەورووپا بە تایبەت لە پایتەخت وشارە گەورەکانیا هەن و دەتوانرێت هەمان شت بکرێت.

هەرچیش سەبارەت بە باشووری هەمان ئاو کەس و لایەنانە دەتوانن زیاتر بکەن و کارایی زیاتریش دابنێن . بە من نییە کە بڵێم چی بکەن، چونکە من لەوە ناژیم دنیام ئاوان زەر باش دەزانن کە چ جەرە جالاکییەك زەربە لە ئابووری تورکیا لە ڕووی بازرگانی و هەروەها لە بوارەکانی میدیا : لە بەرنامەی زاڵی تورکی و بەئاونەکردنەوەی درامە بە سەر و بەرکان و بونی پیمانگا و کەمپانیا و تد هەر ئاواش چالاکییەك کە کارایی لەسەر پەڵەمانی کوردستان و سەرکردایەتی پارتی و یەکێتی، دادنێت تاکو فشار بخەنە سەر دەوڵەتی تورکیا.

ئیتر کاتی هاتنی هەنگاوی عەمەلییە و خەڵزگارکردنە لە پرسەدانان لاوانەندنەوی شەهیدە [ئاو وشە و دەستەواژە بە ناوەڕۆک] و کەکردنەوەی واژە و گرتنی پشتی مایکرۆفۆنەکان و کردنی قسەی هەڵەق و مەڵەق .

تکایە گەر کەسێك لە لەندەن ئامادەی ئاو جەرە چالاکییە با لە ڕێگای فەیسبوکەوە پەیوەندیم پێوە بکات.

زاهیر باهیر – لەندەن

21/06/2022

بەیانی فیدراسیۆن بۆ بەرەی دژی جیهانی پەنابەران

خەباتمان لەدژی ڕاسیزم، دیپۆرتکردنەوە و ژێرپێنانی مافی مانەوەی پەنابەران و بە بەرگری لە هێرشە تووندی جەنگ و نائارامی بەردەوام!

٢٠ی حوزەیزان ڕۆژی جیهانی پەنابەرانە کە لەلایەن ڕێکخراوی نەتەوە یەکگرتووەکانەوە لە ساڵی ١٩٥١ەوە بە فەرمی ناسێنراوە. ئەمساڵ لەکاتێکدا بەرەو ڕۆژی جیهانی پەنابەران دەچین کە کەمپەگای مرۆڤایەتی ووبەووی قەناغێکی سەخت و پر مەترسی بەتەوە. نائارامی دنیای داگرتووە. قەیرانی ئابووری و دارایی، فەزای جەنگ و میلیتاریزم و تیرۆریزم و ڕاسیزم و هێرشکانی نەتەوەپەرستی و فەناتیزمی دینی و سەرکوت و ئیستیبداد و هێرشاواردن و کاولکاری و بێکاری و هەژاری و بێ خانوولانەیی.. بەشێکی زۆر لە دانیشتوانی وڵاتانی دنیای ناچار بە کۆچکردن و ئاوارەبوون و دەربەدەری کردووە. دەوڵەت و هێزە ئیمپریالیستێکان لە کێشمەکێش و کێبەرکێێکی گەورەدان لەپێناو سەرلەنوێ دابەشکردنەوەی جیهان و بەدەستهێنانی ناوچەی نفوز و سود و قازانجی خێرایی و کۆکەی زیاتری سەرمایە، بە ئەم مەبەستەش ئامادەن بەهای گەورە بەسەر مرۆڤایەتیدا بهێنن و جیهان بخەنە بەردەم شەڕی ئەتۆمی و بایۆلۆجی و کوشتار و نابوتکردنی سیمای شارستانی ئەم سەردەمە.
دوای ٧١ ساڵ لە ڕاگەیاندنی پەیماننامەی مافەکانی پەنابەران، بەڕام هێشتا دەبینین دیاردەی پەنابەری بە شێوەیەکی بەرفراوان بەردەوامە و درێژەی هەیە. بەپێی ئاماری ڕێکخراوی نەتەوە یەکگرتووەکان (UNHCR) ژمارەی ئەو کەسانەی بەهۆی جەنگ و ململانێی ئاینی و سەرکوتی سیاسی و گرفتی ئابووریەوە ناچارکراون ئاوارە بن و ببنە پەنابەر گەیشتە ١٠٠ سەد ملیۆن کەس، کە نزیك بە پێنجا ملیۆنیان ئاوارەی ناوخۆی وڵاتکانیانن. بەدوای بەرپابوونی جەنگ لە ئۆکرانیا ژمارەی ئاوارە و پەنابەرانی ئۆکرانی لەماوەی کەمتر لە چوار مانگدا گەیشتە چواردە ملیۆن کەس، کە لە دوای جەنگی دووەمی جیهانییەوە، ئەمە گەورەترین شەپۆلی ئاوارەیی و پەنابەرییە لە جیهاندا.
لەژێر سایەی کێشمەکێش و پێشبڕکێی ئینسانکوژی دەوڵەتە زلهێزەکانی دونیا و هاوپەیمانە ناوچەییەکانیان لە دەستە و تاقمی کۆنەپەرستی قەومی و ئاینی و تایفی، سەرباری جەنگ و کوشتاری خەڵکی مەدەنی و

ئاوارە بوونی بەکەمەڵ، ڕەگەزپەرستی و جیاکاری ڕووی لە هەڵکشانە. ئەمە لەپاڵ داشکانەوەی ئاسەوارەکانی جەنگ وە قەیرانی کەرەناش بەسەر شانی خەڵکدا، نرخی خۆراك و سوتەمەنی کارەبا و پەداویستییە ژیارییەکان و... بەشێوەیەکی سەرسوڕهێنەر براونەتە سەرەوە، تەنها لەپەناو باڵادەستی و کەڵکەڵەی سەرمایە و دزینی ڕەنجی کاری هەرزانی خەڵکی کرێکار و زەحمەتکێش. ژیانی ملیۆنەها ئینسانیان خستەتە نێو تونێلێکی تاریك لە جەنگ و میلیتاریزم و کوشتار و نائارامییەوە و بەو هەیشەوە دیاردەی هەڵهاتن و ئاوارەیی، لە مەودایەکی فراواندا بەرهەمهێناوە. ملیۆنەها ئینسان وەك قوربانیانی ئەم هەلومەرجە ناچارکراون بە گرتنەبەری ڕێگای سەرکەشی دەریا و زەریا و سنورە تەلبەند کراوەکان و سەرماوسەختی جەنگەڵەکان، تاوەکو پەنابەر لە وڵاتێکی ئەوروپاییدا نیشتەجێ ببن و وەك ئینسانی سەردەم مافەکانیان بێ بەڵێنوا بناسرێت. بەڵام بەداخەوە سەرباری ئەوەی دەکرێنە کەرەستەی داشکاندنەوەی قەیرانەکان و کێشمەکێشی باڵەکانی نێو دەسەڵات و پەلاماری ڕاسیستی و فاشیستیەکان، سیاسەتی نامرۆڤانە و بازرگانی بە ژیان و ئایندەیانەوە دەکرێت.

دەسەڵاتدارانی ڕۆژئاوا و وڵاتە ئەوروپییەکان لەکاتێکدا خۆیان سەرچاوەی ئەو جەنگ و ماوەڕانییانەن کە بەرەکەی بە کەمەڵگای بەشەری گرتووە، کەچی ئامادەش نین باجی سیاسەتی چەوتی خۆیان بدەن. کێیسی پەنابەرانیان کردەتە وەرەقەیەکی سیاسی لەنێو حکومەتەکان و ساتوسەودا و بازرگانی پێوە دەکرێت. لەوەش زیاتر سەباری تونددکردنەوەی سنورەکان و ناچارکردنی پەنابەران بەهەڵبژرادنی ڕێگای مەرگ و پەمەترسی، چاو لە ئاستی تراژیدیای لاشەی هەوەشاو و ساردەوە بووی پەنابەران لەنێو دەریاکان، لە ناوخۆی وڵاتەکانیشیاندا دەست دەبەن بۆ لێگرتنەوەی پەداویستیەکانی ژیان و زیندانی کردن و ڕاگرتنی پەنابەران لە کەمپە داخراوەکاندا، کە ئەوەش کاریگەریی خراپ لەسەر دەخی دەروونی پەنەباران دروست دەکات و زەر جار ئاکامەکەی بە خەکوشتن کۆتایی دێت! مافی خوێندن و کارکردن و هاتوچۆ لە پەنابەران زەوت دەکەن. پەنابەرانیان وەکو سەرچاوەی هەڕەشە و مەترسی بەسەر وڵاتەکانیان ناوزەد دەکەن و ئەوەشیان کردەتە پاساوێك بۆ ئەوەی دەست بخەنە ناودەستی کەنەپەرستترین دەسەڵات و حکومەتەوە کە پەنابەران لەدەستیان هەڵاتوون تا بەزەر و بەپێچەوانەی خواستی خۆیان دیپەرتی ئەو دەزگەخیان بکەنەوە.

بەپێی ئاماری ڕێکخراوی کەچی نەودەوەتیش لەماوەی شەش مانگی ڕابردوودا ژمارەی ئەو پەنابەرانەی لە جیهاندا بە گۆیشتن بە وڵاتانی ئەوروپی و وڵاتانی ئارام ژیانیان لەدەست داوە، نزیکەی

دوو هەزار و ٣٥٨ پەنابەر بوون. بەڕاورد بە شەش مانگی یەکەمی ساڵی ڕابردوو کە ژمارەی قوربانییەکان یەك هەزار و ٤٦٨ پەنابەر بوون، بەڕێژەیەکی بەرچاو زیادی کردوە! لە شەش مانگی ڕابردوودا یەك هەزار و ٧٣٧ پەنابەر لەلایەن دەوڵەتی تورکیاوە دەستگیر کراون. هەروەها لەناو تورکیا و وڵاتانی ئەورووپادا تەنها لەساڵی ڕابردوودا ٣٢ پەنابەری کورد بە ڕووداوی جەراوجەر ژیانیان لەدەستداوە. جگە لە بەسەروشوێن بوون و نەدەزینەوەی تەرمی دەیان پەنابەری تری کورد کە لەناو دەریادا ژیانیان لەدەستداوە.
فیدراسیۆنی سەراسەری پەنابەرانی عێراقی لە ڕۆژی جیهانی پەنابەراندا لیستی ئەم داواکارییانەی بەووی ئیمزاکەرانی لائیحەی مافەکانی پەنابەران بەرز دەکاتەوە:
١- پێویستە دەستبەجێ سیاسەتی دیپەرتی پەنابەران ڕابگرن و کۆتایی بهێنرێت بە سیاسەتی ڕاگرتنی پەنابەران و ئاوارەی جەنگ لە کەمپ و هۆستێل و شوێنە نەشیاوەکاندا و دابینیان لە ژیانی شاری و گواستنەوەیان بۆناو کەمەگە و شوێنی شایستە بە ئینسان.
٢- پێویستە حکومەتەکانی ئەورووپا و بریتانیا ئەو ناوچانەی پەنابەرانی پیادەڕۆنەوە بەپێلە ناچاربکرێن سنورەکانیان بەووی پەنابەراندا بکەنەوە و دیوارە دەکاوییەکانی سنوریان هەڵگرن، تا پەنابەران ناچار نەکرێن ڕێگای سەختی دەریاکان و دارستانە چەکان بگرنەبەر.
٣- پێویستە حکومەتەکانی ئەورووپا و حکومەتی بریتانیا ناچار بکرێن ئەو ڕێکەوتنامانەی کە لەگەڵ تورکیا و یۆنان و ڕواندا بەدژی پەنابەران و بە دیپەرتکردنەوەیان مۆریان کردووە، هەڵبوەشێننەوە.
٤- دەستبەجێ پەنابەران لە گرتوخانە دەستبەسەرە پەنابەرییەکاندا ئازاد بکرێن.
٥- دابینکردنی ئیمکانات و پێداویستی گونجاو بە شێوەیەکی پلاندانڕاو و بە مەبەستی هەرچی زووتر جێکەوتنی پەنابەر و کۆچبەران لەنێو ئەو کەمەگەیانەی هانای بۆدەبەن و بەهرەمەند بوونیان لە هەموو پێداویستییەکی فەردی و کەمەایەتی و ئابووری بەشێوەیەکی یەکسان.
٦- بەهەسمیەت ناسینی مافی پەنابەری بە هەموو ئەوانەی کە وەك پەنابەری سیاسی بەهۆی جەنگ وشێ و کێشمەکێشی قەومی و مەزهەبی وەیان بۆدەلیلی جنسی لەشوێنی ژیانی خۆیان هەڵکەنراون و هاوکاری کردنیان بە دەستپێکردنەوەی ژیانی ئاساییان.
فیدراسیۆنی سەراسەری پەنابەرانی عێراقی بە ڕۆژی خۆی لەپێناو جێبەجێکردنی ئەو داواکارییانە و بەرگرتن بە سیاسەتی دژی پەنابەری وڵاتانی ئەورووپا و بریتانیا، لە دژی دیپەرتکردنەوە، مافی مانەوە

و هەڕهاتن، لە دژی تیرۆریزم و جیاکاری کۆیلەکردنی ئینسانەکان لەسەر بنەمای ڕەگەز و مافی هاوڵاتی یەکسان بەدرێژ تەدەکشێت. لەم ڕێگایشەوە داوا لە تەواوی ڕێکخراوەکانی داکۆکیکار لە مافەکانی پەنابەران و یەکێتی کرێکاری و ئەحزاب و لایەنانەی خۆیان بە بەرگریکار لە مافەکانی پەنابەران دەزانن، پشتیوانی لەو داواکارییانە بکەن و پەنابەران بەتەنها جێ نەهێڵن.

نا بەسیاسەتی دیپۆرت، مافی پەنابەری مافی ئینسانە

فیدراسیۆنی سەراسەری پەنابەرانی عێراقی

١٩/٦/٢٠٢٢

—

Dashty Jamal
Secretary
International Federation of Iraqi Refugees-IFIR
Tel:07856032991 Fax:08712664391
www.federationifir.com
www.csdiraq.com

نوێترین کتێبی «پێشەوا کاکەیی» چاپ و بڵاو کرایەوە

کتێبی «شیرازنامە، بە فەتانەی خامفارس»ـی پێشەوا کاکەیی، چاپ و بڵاو کرایەوە. کە ئەم کتێبە کاری ڕێنووس و هەڵەچنی «وشیار عەلی» و کاری بەرگ «ئیبراهیم ساڵح» ئەنجامیان داوە و لە چاپخانەی کارێ چاپ کراوە.

لەبارەی ئەم پێتووکەوە پێشەوا کاکەیی دەڵێت:
ئەم بەرهەمە: ئەزموونێکی نوێی ڕۆژمەری ئەدەبی منە کە لە دوازدە نامەی ئەدەبی پێک دێت، هەر نامەیەکیش سێ باس بە چوار باس لە خۆ دەگرێت، کە خەی لە (شیعر، گۆرانەوە، نامەی پەخشانی، گوتار و…)دا خەی دەبینێتەوە. هەندێک شوێن بە ڕەگەزی تریش. دەمەوێت خەم لە پێشکی ببوێرم. تەنیا سەرنجێکی خۆرا بە خوێنەران بە جێ دەهێڵم.

کە لەپاڵ ئەم دوازدە نامەیەدا، باس لە کەمدەک زانا و شاعیر و عاریفی ناوچەی شیراز دەکات، لە حەللاج و حافز و سیبەوەیهیەوە بە باباکوهی و پیرنازدار. ئەم نامانە لە دەوری کەمدەک پرسی گرنگدا دەسووڕێتەوە.

• پەرەگرافیک لە پێتووکەکە:

وەختێک ئینگە فڕێدە بن، وەکوو ساقیەکی بەچارە، هەواش هەواش دەم و دەچم، بە وەی موشتاقولیقای فڕێدە بم، تا بەوە کارە پشوودرێژەم بەم: نەشینی عیشق، یان لە فڕێدا دەمهەڵتەوە و وەکی وشەیەکی هەواسراو دەمێنمەوە، یان کە پەکە لەوە فڕێدەیە نەدەم، وەک گەدایەک دەکەومە سەر ئەژنۆ، وەک کەسرەیەک دەمێنمەوە، هەتا بنەپەیەکانم دەقیشن و وەک هەنارەکی قیشاو شرابی ئەوینم لە دەچەڵتەوە.
کچی سەیدزادەی ڕەحبەر! تامی ئەوین لە فڕێدە و کەسردا وەکوو سەو و هەنار وایە، بەیە گەر لەم تێبگەن، لە ڕووتاندا دەبژم:
جا سیبەوەیهیش خەی هەر بەنی سەوە،
باشتر لە فڕێدە دەگا.
منیش کە بووم تە کەسرە،
خاە و بەری تەیە وا لە من دەکا.

• پەشەوا کاکەیی
پەشەوا عەبدوڵڕەحمان، نازناوی (پەشەوا کاکەیی)ـیە، لە ١٩/ ٤/ ١٩٨٤، لە گەڕەکی «جووتکانیان»ـی شاری قەڵادزە لە دایک بووە. پاش کەوتەکەی ساڵی ١٩٩١ ڕووخانی لە خوێندن بە زمانی دایکزاد دەنێت و هەر لە قەڵادزە خوێندنەکەی کۆتایی پێ دەنێت و ساڵی ٢٠٠٥-٢٠٠٦ بە درێژدان بە خوێندنەکەی لە ئاستی باڵادا ڕووی لە زانستگەی سلێمانی و کۆلێژی یاسا و ئامیاری دەکات و بڕوانامەی بەکالۆریۆس لە زانستە سیاسیەکاندا وەردەگرێت.

• لە گەڵەک ڕێژنامە و بڵاوکەدا بابەتکانی بڵاو کردۆتەوە. چەندین توێژینەوە و خوێندنەوە بە شیعرکانی کراوە و ئێستاکە سێ کتێبی وەرگێڕدراوەتە سەر زمانی فارسی، دووانیان چاپ و بڵاو کراوەتەوە بەردەستی خوێنەرن و کەمێکیشی وەرگێڕراوە بە زمانی عەرەبی لە داهاتوودا دەچێتە چاپەوە و دەکەونە بەر دیدی خوێنەرانی عەرەبزمان. چەندین ڕێزلێنانی وەتانی پێ بەخشراوە. لەگەڵ ئەوەشدا، چەند شیعرکیشی وەرگێدراون بە چەندین زمانی جیا جیا…

بەرهەمە شیعریی و ئەدەبییەکانی بریتین لە:

١. پاشماوەی هەناسەکان، کۆمەڵە شیعر، چاپی یەکەم، چاپخانەی گەنج، سلێمانی، ٢٠٠٨؛
٢. منم، دیدەوانیی گوڵە دەکەم، چامە- شیعر، چاپی یەکەم، چاپخانەی دیلان، سلێمانی، ٢٠١١، چاپی دووەم، چاپخانەی کارۆ، سلێمانی، ٢٠١٩؛
٣. باغ غەزەلی تۆ، شیعر، چاپی یەکەم، چاپخانەی پەنجەرە، تاران، ٢٠١٥؛
٤. لە خانەچکەکەی ماڵی پووڕە خونچەمۆ بە کڵاوەکەی سەعیدیان، (دەقی واڵا،) چاپی یەکەم، چاپخانەی کارۆ، سلێمانی، ٢٠١٧؛
٥. ئەفریقانامە و زەمینناممە بە تامی شیعر، (پەژەی یەکەم و دووەم،) شیعر، پەخشان، پەخشانشیعر و گۆرانەوە، چاپی یەکەم، چاپخانەی کارۆ، سلێمانی، ٢٠١٨؛
٦. ئەمریکانامە بە تامی شیعر، (پەژەی سێیەم و چوارەم،) مانشیعر-قەسیدە، چاپی یەکەم، چاپخانەی کارۆ، سلێمانی، ٢٠١٨؛
٧. گەردوونناممە، شیعر، لە بەاوکراوەکانی نووسیار-دانمارک، چاپی یەکەم، چاپخانەی کارۆ، سلێمانی، ٢٠١٩؛
٨. بونیادنانەوەی هوونا کی لە گۆرانەوەی زەردەشتی ئەحمەد مەلادا، لەکۆینەوە، ناوەندی هۆشنبیریی ئەندێشە، چاپی یەکەم، سلێمانی، ٢٠٢٠؛
٩. نەمرۆە، چامە-کتێب، لە بەاوکراوەکانی نووسیار-دانمارک، چاپی یەکەم، چاپخانەی جەنگۆ، تاران، ٢٠٢١؛
١٠. بیری شیعر و خەیاڵی زمان، دیدار لەبارەی شیعرەوە، چاپی یەکەم، چاپخانەی کارۆ، سلێمانی، ٢٠٢١؛
١١. زەریا و بەستەکی باشوور بە تامی شیعر، (پەژەی پەنجەم) مانشیعر-دەقی واڵا، چاپی یەکەم، چاپخانەی کارۆ، سلێمانی، ٢٠٢٢؛
١٢. لە پەنجەرەوە دەوانمە گوەدرێژکەی نالی، شیعر-پەخشانشیعر، چاپی یەکەم، چاپخانەی کارۆ، سلێمانی، ٢٠٢٢.
١٣- شیرازنامە، بە فەتانەی خادمفارس، هۆژمەری ئەدەبی، چاپی یەکەم، چاپخانەی کارۆ، سلێمانی، ٢٠٢٢.
•

بیرۆکراتی فەیلەکی گوومرا...14... شەماڵ بارزانی

بەشی چواردەهەم /
کودەتای پەرستگا..!

کتێبەکە حەقیقەت شایەنی تەواوەتی و هەوڵستە لەسەرکردن و خوێندنەوەیە.

ڕوانگەی جوبران،
چارەسەرکی بوونگەرایانەی ئاینە.
بە هەگبەچارەیکی وجودیانە بە ئایین و هەگبەانەوە و وەرگەانەوە و کودەتاو شەشەک، لە دژی کاهینەکان و مەعبەدەکان، لە دژی فەندەمێنتالیزم و سەلەفیزمی ئایینی، لە دژی کە لەپووڕو ڕابردووگەڕێتی، لە دژی تراژیدیای ئایدیەلەژیاکان، لە دژی دەگم و تەگەیشتنە سەتحیەکان، لەدژی ئەو مەعبەدانەی پەن لە دەمارگیری ئایینی و ڕاسیزم و ڕق، خاین لە خۆشەویستی و میهرەبانی و مرۆڤ دەستی.

جوبران
پەمان دەبەت دەبەت چارەسەرکی وجودیانە بە کۆشکانی مرۆڤایەتی بەدزینەوە و بە وجودیەت کۆشکانی مرۆڤایەتی چارەسەربکەین.
شەشکی وجودیانە، شەشک ویژدان بنەمای بەت، شۆشک مرۆڤ بکات بە پۆوڕ، شۆشک تەگەیشتنەک بەنەتە بوون، چیتر بوونی مرۆڤ پێش ماهیەتی بخرەت، مرۆڤ پێش ئاین، مەزهەب، نەتەوە و ئیتن و خاک و هەنگ و هەگەزەکەی بخرەت و تەنها مرۆڤبوونی مرۆڤ بە پۆوڕ و هەچاو بکرەت و لە بەرچاوبگیرەت، مرۆڤ یەکەمین و دواهەمین شت بەت.

جوبران
پەمان دەبەت پێویستمان بە ئاینەکیترە، ئاینەکی وجودی، ئینسانی و ئەخلاقی، ئاینەک پەرستگاکەی دە بەت و کەعبەکەی مرۆڤ و پەغەمبەرەکەی ویژدان.

ئاینەک وجودی مرۆڤ لە بەرچاوبگرەت، هەچاوی خواست و حەزو ئیرادە و ماف و ئازادیەکانی تاک بکات و بوونی مرۆڤ بە تەواوی مانا بەرز و پیرۆز بنرخێنەت. چیتر بە ناوی ئاینەوە لە ئازادی مرۆڤ نەدرەت، ئازادیەکانی تاک دەستی بەسەردانەگیرەت و سەربەستیەکانی ژن

دەستبەسەرنەکرێت و مرۆڤبوونی مرۆڤ پشتڕاست نەکرێت. ئەقڵی مرۆڤ لە قاڵب نەدرێت و وێژدانی مرۆڤ خەفەنەکرێت.

چیتر لە ژێر ناوی مەزهەب و لە ژێر پەردەی ئایین و بە پاساوی ئایینی، مرۆڤ بە کەیلە و بە کەنیزە نەکرێت. ڕەخنە بەبڕە و جیاوازیەکان دەمکوت نەکرێن.

ئاینەکی وجودی، وجودیەتەک، مرۆڤ بکات بە گەوهەری ژیان و سەنتەری بوون. وێژدانی مرۆڤ بکات بە ئایین و دە بە پەرستگا.
وجودیەتەک، هەڵگری پەیامەکی ئەخلاقی و ئینسانی بێت، لە خزمەتی مرۆڤکان کەم بکاتەوە و ئازارەکانیان سەبکات و لە کەیلایەتی فیکری و جەستەیی و دەروونی ڕزگاریان بکات.

مرۆڤکان لە ئەشکەوتی تەگەیشتن و بیری دوگمایی و چەقبەستوویی دید و بەستەڵەکی ئەقڵ و لە دەستی پەرستگاکان ڕزگاربکات و مرۆڤ بەنەتەدەر و تەکڵە بە فەزای ژیان و دنیای فراوانی مرۆڤایەتی بکات.

مرۆڤایەتی لە گەشەی مەعبەدەکان قورتاربکات، ئەو مەعبەدانەی بەڕاڕ ناوی خوداوەند بەرز ڕادەگرن و بەشەو مرۆڤکانی لەدەدزن!

ئەو پەرستگایانەی لە لایەک بانگەشەی خەشویستنی خوداوەند و مرۆڤایەتی دەکەن، لە لایەکیتر تەی دەمارگیری ئایینی و ڕقی مەزهەبی و پەتای پەرتەوازەیی لە نەوان مرۆڤکان بەاو دەکەنەوە!

جوبران
پەمان دەڵێت مەعبەدکان بنەمای هەموو کێشکانن، بتەوێت باوەڕبهێنیت و باوەڕداربیت، مەرجی یەکەم بە باوەڕبوونتە بە مەعبەدکان.
کفرکردن بە مەعبەدکان و جاڕدانی بە باوەڕی لە هەمبەر مەعبەدکان، ڕوکنی باوەڕ و پێشمەرجی ئیمانە.

جوبران
پەمان دەڵێت ژیانی ئەمە بە فیقە و فەتوا و تەگەیشتنی کاهینەکان لاقەکراوە. ژیانمان مەحکومە بە فیقە و بەیار و ئەحکامی فەقێ و پیاوانی ئایینی و کاهینەکان. بە شافیعی و ئیبنولتەیمیەکان. بە عن عنە و قیلەو قالەکان.
نەک فەلسەفە و فەیلەسوفەکان، بە ئیبنولباجە و ئیبنولتوفەیلەکان. بە عیرفان و عاریفەکان، بە مەولاناو هەلاج و ئیبنولعەرەبیەکان.

جوبران
وەکو کیرکگاردسەرین پەیمان دەدات (گرنگ نییە، باوەڕمان بە چی هەیە، گرنگ چۆنیەتی ئەو باوەڕەنانیە)،

تاچەند باوەڕکات، لە گەڵ مرۆڤ دۆستی، لە گەڵ ژینگە دۆستی، ژیان دۆستی و ئاژەڵ دۆستی، لە گەڵ مرۆڤ دۆستی دەگونجێت و بەرکەوتنی لە گەڵ ویژدان و مەڵا و ئەخلاقی مرۆڤایەتی نابێت.

تاچەند باوەڕکات جێگای فرە باوەڕی تێدا دەبێتەوە و ڕەز لە باوەڕکانی تر دەگرێت. ڕەز لە ئازادی بیروباوەڕ و ئازادی ویژدان و هەڵبژاردنی ئەوانیتر دەگرێت. باوەڕکات تاچەند باوەڕی بە پێکەوە ژیان و بیری ناتوندوتیژی و تولەرانس و ڕەبازی مرۆڤایەتی هەیە.
Shamal Ismael Kareem
تاچەند باوەڕی بە پلوالیەتی ئایینی، کەمەڵایەتی و سیاسی هەیە، ئەوە گرنگە. جا خوام دەکرد باوەڕ و ئەقیدەکات، ئایین و ئیمانەکات، مەزهەب و قەناعەتەکات بەردەک، خاچەک، بتەک و درەختەک دەبوو. گرنگ ڕەز لە مرۆڤایەتی بگریت و باوەڕت بە خۆشەویستی و برایەتی و تەبایی و یەکگرتوویی نەوان مرۆڤکان هەبێت.

نەک ئەقیدە و باوەڕەک بێت، لە پێناویدا، سەری مرۆڤکان ببەدرێت و خەڵکی پێ بکرێت بە کۆیلە و پێی لە مرۆڤایەتی و کەرامەت و ئازادی و ژیانی مرۆڤکان و ئەقڵانیەت و مەدەرنێتەو شارستانیەت و هەموو بەها و جوانیەکی بوون و مانایەکی ژیان بدرێت وجودی پێ وێران بکرێت.

جوبران
پەیمان دەدات ئەمە نوێژخوێنمان بەدەست هێنا، وەلێ نوێژکەمان لەدەستدا.
مەعبەدمان ڕەنا، ئەفسوس مرۆڤایەتیمان ماند،"

جوبران
وەکوو هەرمان هسە دەدات(ئەوەی دوێنێ خەمربوو، ئەمڕۆ بووە بەخەل).
ئەوەی پێشووتر تابۆ بوو، ئێستا ڕەوایە.
مرۆڤ لە جیاتی ئەوەی بە ناوی خوداوەندە ئازادبکرێت، کەچی بە پێچەوانەوە دەکرێت بە کۆیلە.
ئایین لە ئایینی خوداوەند و مرۆڤایەتیەوە، بووە بە ئایینی کاهین و فەقێکان.

مەبەدەکان بوون بە جۆرێک لەفرۆشگا و دووکانی سیاسی و مالی بازرگانی کردن. باوەڕ بوون بەبێ باوەڕی.

جوبران
پەیمان دەڵێت دەبێ لە مەبەدەکان بێندەر و بێین بێناو وجود، تەنها بەدەرچونت لە مەبەد نەبێت، لە وجودی خۆت تێناگەیت.

جوبران
پەیمان دەڵێت گەلان بە دوای ئیسلامدا لە بەدبەختی سەلمان فارسیەوە، نەک لە ناو دووتوێی کتێبەکانی ڕازی، لە مەنفای ئەبی زەڕ، نەک لە قوڕەیشی بوونی خەلیفەکان، لە کۆخەکەی عەلییەوە، نەک لە ناو کەشک و تەلاکانی موعاویە.
لەسەر خاچەکەی حەلاج، نەک لە ناو ئەقڵیەتی ئیبن سینا.

جوبران
پەیمان دەڵێت خوداوەند پەیوستی بە دروستکردنی مەبەد نییە، بەڵکو ئەو پەیوستی بە دروستکردنی مرۆڤە.

جوبران
پەیمان دەڵێت لە تەکستەوە بە وجود، لە مەژووەوە بە واقیع، لە داخران و تاکەکەسەندی جیهان بینیەوە، بە ناو ئاپۆڵای ماناکان، لە خۆتمی نبووەت و قفڵکردنی فیکر و قەدەخەکردنی تەئویلکردن و داخستنی دەرگای تەفسیرە نوێکان، بە کرانەوەی ئاقڵ و کردنەوەی لووغز و کەدی چەمکەکان و سەرەتاو دەسپێکێتری خوێندنەوەی دەقەکان.
لە تەتالیتاریەتی ئایینیەوە، بەرەو پلورالیزمی ئایینی.

جوبران
پەیمان دەڵێت کێشەکە ئەوە نییە، کە، مرۆڤەکان لە ئایین دەرچوون، بەڵکو تراژدیداکە دەرچوونی ئایینە لە مرۆڤ بوون.

جوبران
پەیمان دەڵێت:سودی چییە ئاینت هەبێت و ویژدانت نەبێت. مەزهەبت هەبێت و مرۆڤ بوونت نەبێت!؟ سودی چییە ئایین لە جیاتی ئەوەی مرۆڤ ئازاد بکات و بەرگری لە ئازادیەکانی تاک بکات، بە پێچەوانەوە مرۆڤ بە ئاین بکرێت بە کۆیلە و لە ئازادیەکانی بدرێت!

جوبران
بانگەوازیکردنە بە ئایینێکی تر و ئاشنابوون بە خوداوەندێکیتری

جیاواز لەوی کاهینەکان و مەعبەدەکان بە خۆکیان ناساندووە. ئەو مەعبەدانەی ڕۆگەی خودا ناسی و ئینسانیەتیان لە بەردەم مرۆڤەکان شواندوە و وندکردووە.

جوبران
داوای ئایینەکیتردەکات، ئایینەک مرۆڤ تێیدا گەوهەربێت.
ئایینەک لە جیاتی ئەوەی ڕق فێری مرۆڤەکان بکات، فێری خۆشەویستی یەکتریان بکات. لە جیاتی ئەوەی داوای بە کێلەکردنی مرۆڤەکان بکات، مرۆڤەکان لە کێلایەتی ئازادبکات.
ئایینەک، ڕۆژ لە جیاوازیەکان بگرێت و باوەڕی بە ئاشتی و پێکەوژیان هەبێت. ڕۆگەزپەرستی ڕۆتبکاتەوە و بە چاوێکی یەکسان سەیری هەموو مرۆڤەکان بکات.
ئایینەک، لە بەر بەچونی جیاواز و لەسەر ئایینی جیاواز، بڕگەم و گەاو پیس، سەیری هیچ کەسێک نەکات.

جوبران
پەیمان دەبێت مەعبەدی پەغەمبەر مرۆڤ.
پەغەمبەر ئایینی بە خزمەتی مرۆڤ هەناکاهینەکان مرۆڤ دەکەن بە خزمەتکاری ئایین.
پەغەمبەر لە مرۆڤایەتی دەگەڵا لەناو ئایینداو ولە کاهینەکان لە خشتی پەرستگا.

پەغەمبەر دەبێشتە هەموو پەرستگایەکی..... کاهینەکان تەنها دەبێن بە یەک پەرستگا.
Shamal Ismael Kareem
جوبران
پەیمان دەبێت گرنگ نییە تە ئایندارییت، ئەوەی گرنگە تە مرۆڤ دەست بیت، گرنگ نییە تەکستە ئایینیەکان ئەزبەر بکەیت، گرنگ مرۆڤایەتی و مرۆڤ بوونت لە بیرنەکەیت.

جوبران
خوداوەندەکیترمان پێدەناسێنێت، خوداوەندەک، نەپەرستی بە ترساندن و نەیش بە تیرەر و کوشتن و تەقاندنی مرۆڤەکانە.
نە پەرستی بە گوتەبژ و نە بە فەقێ و کاهین و پیاوە ئایینیەکانە.
نە پەرستی بە شمشێر و نە بە دەزێخ و نە بە زەر لەکەردن و ناچارکردنی مرۆڤەکانە.
خوداوەندەکی میهرەبان، لە سەر ێیشی درێژ و شەروالی کورت و لەچک و باپاشی هیچ کەسێک سزانادات. لەسەر ئەنجامنەدانی نوێژو

نەپەرستنی خوا، لەپەچینەوە لە هیچ کەسێک ناکات.
خوایەکی بە سۆز و میهرەبان، خوایەک هەموو مرۆڤکانی خۆشدەوێت.
بە جیاوازی دروستی کردوون، بەڵێ جیاوازیکانیشی خۆش دەوێت.
خوایەک لە توڕەیی و بیری ئازاد و لە پرس و گومان و ئایین و دیدی جیاواز ناترسێت.
خوایەک، هێزی لە بەرتەسکردنەوەی سنووری ئازادیکانە، هێزی لە قوتکردنەوەی بت و دروستکردنی مەعبودکانە، هێزی لە سانسۆر و بە کافرکردنی عەلمانیەت و بە تابۆ کردنی دیموکراسیەت و بە بڕکردنی مەدەنیەتە و بە هەرتەقکردنی ئازادیکانە. هێزی لە دەستوردان لەژیانی تایبەتی مرۆڤکان و بیروباوەڕی خەڵک و هەڵکەشانە.
جوبران
پەیمان دەدەت فیقهی فەقێکان و
قسەی کاهینەکانمانکرد بە ئایین و ئایینی خوداوەندمان کەمرۆڤایەتییەڵدەستدا.
خوداوەند ئەقڵ و ئیدراک، ئازادی و ئیرادەی بە ئەمەگ بەخشی و مرۆڤکانی بە ئازادی دروستکرد و ئازادی پێدان، وەڵێ فەقێ و کاهینەکان، ئاخوند و مەعبەد و پیاوە ئایینیەکان، ئەو ئازادیەیان لە مرۆڤکان زەوتکردو بە ناوی ئاسمانەوە، دەستیان بەسەر زەوی و مرۆڤ بونی مرۆڤکان داگرت.
خەیان لە هەموو شتێکی مرۆڤکان هەڵقورتاند و دەستیان لە هەموو تایبەتمەندیەکی مرۆڤکان وەردا.
لە مەسیقا ژەنین، جێ و بڕگ و چەنیەتی خوێندن، سمێڵ کورتکردن و ڕیش تاشین، شۆوازی نان خواردن و هەڵکردن، چۆنێتی سەرئا و سڕکسکردن، لە خشڕدن و فتبەڵنکردن، ئابوری، زانست و خوێندن، سیاسەت و حوکم کردن، لەیەکەم چرکەساتی لە دایکبوونتەوە، تاکەتا هەناسە و مردن، تاخستنە ناو تابووت و ژێر خاککردن، لە هەموو شتێک وازت لێناهێنن و دەست لەبونت وەردەدەن.
جوبران
پەیمان دەدەت کاتی ئەو هاتووە ئایین لە دەست کاهینەکان و پێغەمبەر لە ئایینی مژووی و خوداوەند لە مەعبەدکان دەربێنین و مانەپەڵکردنی پیرۆزیکان و هاستیەکانیان لە بسنینەوەو دووبارە پێناسە بە چەمکەکانی باوەڕو پەرستش و ئایین و ئەخلاق و ئەقیدە و بەهاکان بکەینەوەو پێناسەکان دابەژینەوەو وشەی کفر و کەیلایەتی و تەی ەق و بیری ەگزپەستی و ناوی جەنگ، لە فەرهەنگی مروقایەتیدا بسڕینەوە و لە جیاتی ئەوەی هەندەی خەریکی باسکردنی تەوحیدی خوداوەندبین، هەوەی تەوحیدکردن و یەکگرتنی مرۆڤکان بدەین.
لە جیاتی ئەوەی هەندەی شەڕ بە ناوی ئاسمانەوە بەرپابکەین و ژیانی

ئەر بە ناوی بەهشتەکەی ئەولاوە بە دەزخ وەران و مرۆڤایەتی خەتانی خۆن بکەین،
با ئاشتی لەسەر زەوی برقەرار و بەهشتەک بە مرۆڤایەتی لەرە دروست بکەین.
مرۆڤایەتی ئاشنای چەمکی ئەژیی بوون و ئاشنای تولەرانس و لێبوردەیی و پێکەوژیان و خۆشەویستی و یەکترقبوڵکردن بکەین.
ماوەتەوە بڵێم
عەبدولڕەزاق جوبران/
مرۆڤکی مرۆڤ دەست و نووسەرێکی جوان نووسە. ئەو لەکتێبەکان و نووسینەکانیدا، داوای بە مەدەنیکردنی ئاین و بە سەردەمیکردنی ئایین و گونجاندنی ئایین لەگەڵ دنیای تازەگەریدا دەکات.
داوای شۆش و کودەتا بە سەر کاهین و مەعبەدو فیقە و مەژوو و کەلەپووری ئایینی و دووبارەو پێداچوونەوەو هەموارکردنەوەو خوێندنەوەی تێکستەکانی ئایندەکات.
لە ڕگەی وجودیەتێکی ئینسانی ئەپستراکت و ڕووت، وجودیەتێک لەگەڵ بەهاکانی ئینسانیەت و پەنسیپەکانی مرۆقبوون یەکدەگرێتەوە و مرۆڤ دەکات بە ماک و بنەما و پێوەرو سەنتەر.
جوبران
داوای خوێندنەوەیەکیتری ئایین، دوور لەو خوێندنەوە: فقهیه، کلاسیکیه، دگمایی، مەزهەبی، ئیدەلەژی، سیاسیە مەژوویی پێشووتری ئایین دەکات.
جوبران بانگەوازی بو ڕوانگەیەکی مرۆڤانە و وجودیانەی ڕبوبیانە دەکات، وجودیەتێکی باوەڕداری لە شێوەی وجودیەتێکی کیرکەگاردسەرین، نێک وجودیەتە بە باوەڕیکی سارتەر، وەک ئەو ڕوانگەیەکی زەر باکاو ئەخلاقی و مرۆڤ دەستانە و جوانی هەیە بە مرۆڤ بوون، ئەو لە جوغزێکی تەسک و گۆشەیەکی دخراو ڕوانینێکی ئایینی و دیدێکی تاریکی ئایدیەلەژی و مەزهەبی و لە سەر بنەمای ڕەش-سپی ، باوەڕ- بە باوەڕ، بەهەشتی و دەزخی..
لە مرۆڤ ناڕوانێت، بەکوو جوبران لە دیدێکی هیومانیستانە و مرۆڤ دەستانە مرۆڤ دەبینێت. ئەو بەچونی وایە کە هەرگیز خوداوەند لە سەر بە باوەڕی مرۆڤ سزا نادات و کەشی خوداوەند کەشی باوەڕهێنان، یاخود بە باوەڕی نییە لەگەڵ مرۆڤکان، بەکو کەشی ئەو زاتە ستەم و دادپەروەریە، کەشی نەوژنکردن و نەچەونە مەعبەدنییە، بەکو کەشە بابەتی باپەندنبوون بە ئەخلاق و مەاڵی مرۆقدەستی و جبەجێکردنی بەهاکانە لە ناومرۆقدا.

بەیە ئەو بە پیاوئاینیەکان و فەقێ و کاهینەکان دەڵێت بەسیەتی

چیتر خەتان لە خەتانەوە مەکەن بە نوێنەری خوداوەند و سەبەری ئاسمان و دەرگاوانی دۆزەخ و پسوولەی چونە بەهەشت و دۆزەخ بە مرۆڤکان مەفرۆشنەوەو بەهەشت و حەقیقەتکان تاپۆی سەرخەتان مەکەن.
بەهەشت و ڕەزامەندی و میهری خوداوەند زۆر لەوگەورەترە کە، ئەو لەو سنوورەتەسک و ڕوانینە مەزهەبی و ئایدیالۆژیە داخراوە دەیبینن.
میهرو سۆزو لەبوردەیی و بەهەشتی خوداوەند، تەنها تایبەت بەکەسانێک و ومولکی ئایینێک و گرووپێکی فەندەمێنتالیست و مەزهەبکی دیاریکراونییە، بەڵکو هی هەموو مرۆڤکانە، بوودی، جو، مەسیحی، سابیئە، زەردەشتی، کاکەیی، ئێزدی و موسەمان ..تاد.، هی هەموانە.
سیکولەرو ئەتەست و گومانگەراکانیش، بەڵێ هی ئەوانیشیە. خوداوەند، هیچ کات لایەنگری گرووپێک، لە دژی گرووپێکیتر نییە، شەڕی ئایینێک لە دژی ئاینێکیتر ناکات و لە بەر جیاوازی مەزهەب، ئیدئۆلۆژیاو ئایین و ڕەگەز و نەتەوە، جیاکاری لە نەوانی مروۆڤکان ناکات و ڕقی لە مرۆڤ نابێتەوەو جای جەنگ و نەفرەت و کەرب وکینە و لایانگری بە کەسانێک، لە دژی ئەوانیتر نادات و دەرگای ڕەحمەت و بەهەشتە فراوانکەی بە خەڵکانێک بخاتە سەرپشت و بە ڕووی ئەو هەموو ملیاردی تری مرۆقایەتی دابخات.!

ئەگەر وابوو، مانای وانیە تەئاوای؟!... زانا ڕەزاق

یەکەم کاتێک تە لەنەو حزبێک بە پلەبەندی نەچوویتە پێش بڵام بە خزم خزمەنە چوویتە پێش و بوویتە بەرپرسێکی گەورە و خاوەن پێستی بەرز ،مانای وانیە تە ئاستت بەرزە ،یانی نادادپەروەری و نایەکسانی و نائازادی هەیە. بەڵام کە لەنەو حزبێک پلەبەندی بە ئاست چوویتە پێش ئەوا ئاستت ڕووبەڕوو دەسەلمێت.
پەویستە حزبەکان و هەموو شوێنەکانی تریش پلەبەندی هەبێت بەپێی ئاست و لێهاتوویی پلەکان ببێت، دواتر ئازادی تەواو هەبە چونکە ئازاد تەواو سودیان پێدەگەیەنێت نەک کێلەی زۆر یانی یەک مرۆقی

ئازاد لەبیرکردنەوە بەقەد هەزار کیلۆ زیاترسودی هەیە.

دووەم کاتێک تە بوویتە نووسەر دەیان کتێبت هەبوو ئەوە مانای وانیە تە نووسەرێکی باشی بەڵکو باشی و خراپی لە ئاستی نووسینەکەدایە،هەروەها بە تەمەن زیری نووسینیش نیە بەڵکو بە مەشک و هزر و ئەزموونداریە.

پاشانیش تەرکان و شتی تر لەگەڵ هەوبەوە جیاوازترە بەتایبەت هەوبەوە پرسیار لێکردنت و وەلامدانەوە.

سێیەم کاتێک تە لە بوارێکانی کەمەلگا دامەزرای کەسانی تر دانەمەزران ،مانای وانیە تە لێهاتووتر و بەتواناتری، بەڵکو ئەمە شتی ترە. چونکە نادادپەروەری و فەمەکانی دامەزراندن خالانێکی سەقەتی تێدایە ، نەک بڵێی سەردەمی بەت .بەڵام کە دادپەروەری لە هەموو هەوێکی دامەزراندن هەبوو ئەوا شتێکی ترە.

چوارەم کاتێک تە بەهەی خزمخزمەنە و شتی تر لە هاگەیاندن و میدیا کارت کرد ، زوو پلەت بەرز کرایەوە ئەوە مانای وانیە تە کەسێکی لێهاتوویی ، بەڵکو بەدەی ئەوان بووی نەک سودی ئەوان. بەڵام کاتێک تە لە هاگەیاندن و میدیایەکی بە بنەما پیشەیی کارت کرد سزا و پاداشت هەبوو هەروەها هەمووتان ململانێتان بوو لەسەر شتی باش ئەوا بەهەی ئەو ململانێ باشەکە چوویتە پێش ئەوا شتێکی ترە.

پێنجەم ئەگەر تە زەر ووتار و نووسینت لە زەر سایت بلاو کرایەوە کەسانی تریش هیچیان بلاو نەکرایەوە ،مانای ئەوانیە تە نووسەرێکی باشی بەڵکو بەهەی هاوەیەتی و تەمەنی گەورەیی و شتی ترە ،بەڵام ئەگەر دادپەروەری و یەکسانی و ئازادی تەواو هەبوو یانی بتوانی هەخنە لەوانیش بگری بەشت بلاو بکەنەوە ئاوا شتی ترە .
هەرچەندە هەخنە نەک لەسودی ئەواندایە بەڵکو لەسودی هەمووانداید.

پێنجەم کاتێک تە دکتەرا و بەوانامەی بەرز هەبە خاوەن سەدان تەوژینەوە بووی، مانای ئەوانیە تە کەسێکی لە ئاستێکی بەرزی،لەوانیە زەرکی هی خەت نەبە وەکو چەن هەندێک بەرپرس پارە دەخەنە بانک تەش ئاوا نووسینی دزیی و گەندەلی دەخەیتە هەندێک سایتەکان و شوێنی تر.

شەشەم کاتێک تە یانزە ووتارت هەبوو کەسانی تریش بەدیان ووتار ،هی تە دووفاقی و دژبەیەکی تەدانەبوو بەڵام هی ئەوان پێ لە دووفاقی و پارادەکس بوو، ئەوا تە زەر لەوان باشتری .

یانی لای من و هەستی من دڵڵە ئەوانەی نووسینی کەمیان هەیە لەوانەی زۆر لەهاتووترن کە نووسینی زۆریان هەیە جگە لە دووفاقی و پارادەکسیش، تەنانەت هەشە پڕە لەپارادەکس باسی پارادەکس و نووسینی دژبەیەکی خەلکی تریش دەکا!

حەوتەم کاتێک تە لەهەربوارێک نووسیت و جەماوەری زۆرت هەبوو مانای وانیە تە بەسودی ئەوانیتر بەسود نین بەڵکو تە بەدەی ئەوانی یانی لەبەرەی یانی کەیلە لەبیرکردنەوەت زۆرە و خەت گونجاندووە ، بەڵام ئەگەر خەت لایەندار نەبووی لەنەو کەمەڵگا و ئەوان خەیان لەگەڵ تە گونجاند ئاوا شتێکی ترە .

هەم سودی بە خەت تەدایە هەمیش ئەوان بەگومان زیاتر لە دوورمەودا.

هەشتەم کاتێک تە لە کەمەڵگایەکی نادادپەوەر و نەیەکسان بە دەیان وسەدان خانووت هەبوو لەگەڵ پارەیەکی زۆر ئاوا مانای وانیە تە بە ئەزموون و ماندبوون و سروشتیەن دەستکەوتووە.

کەسانی تریش وەکو تە ئەزموونیان نیە. نەخێر بەڵام کە دادپەروەری و یەکسانی هەبوو ئاوا ئەوە دەستکردنیە بەڵکو سروشتیەن وایت . هەرچەندە شتی وا هەبە ئاوا چین چین دروست نابێت.

نەیەم کاتێک تە لە شوێنێک کرایتە گەورەی ئەوە مانای وانیە تە کەسێکی شایستەیی بەڵکو بە ئەوە بە ئەوەیە ئەو شوێنە کەنترەل بکەی ، یانی هەروەک چۆن تە بەهەی ئەموە بەدەیان ژێردەستەت دەبە ئاواش تەش ژێردەستەیی ئەوانی سەرووی خەتی .

بەس شتێکی سەیرە میلەتە ژێردەستەکان لەناو خەیان پڕن لە ژێردەستەیی بەهەمان شێوەش دژی نەتەوەو وولاتانی ترن کە بۆچی ئەوانەی ژێردەستەن کراون ژێردەستی ئەوان؟

کاتێک تە خەت ئاوایی و لەگەڵ مرۆڤکانی کەمەڵگا وایت بۆچی لەجیاتی زۆر ڕەخنە لە هاوزمانی خەت بگری دەچی لە دەسەلاتداری دەوڵەتەکە دەگریت ؟

دەیەم ئەگەر نووسەر و نووسینی زۆریان هەبوو زۆرێکی وەک یەک بوون مانای وانیە فەیلەسوفیان زۆرە بەڵکو مانای وایە دزیی و چەتەیی نووسینیان زۆرە خاوەن مەشکەک یان دوو مەشکین

تەبینی ئەم خالانە و بەدەیان خالی تر هەکارانێکی دواکەوتوویی کەمەڵگاو هەموو شوێنکانی تری کەمەڵگان بە بوارکانیشەوە جا

بەئاگایی ئەوان وا دەزانن سودی کەمەلگایە بەس زیانەکی گەورەی کەمەلگایە بەداخەوەش هەر زەرەک لەوانەن سالانەکە باسی پەشکەوتنی کەمەلگا دەکەن و ئەوەندەی من هەستم کردبێت ئەوان پەشکەوتن بە ئاڕاستەی زیاتر تێگەیشتوون نەک ئەقلی کەمەلگا و مرۆڤکانی بەس ئەمەش زیاتر کێشەمان لە شێوازی بیرکردنەوەی سەرمەکانە نەک زیاتر کەمەلگا.

تێبینی تریش داوا لە وەزارەتی ڕۆشنبیری دەکەم لێپرسینەوەی لەوبارەوە لەگەل ئەو نووسەر و ڕۆشنبیرانە لەگەل خاوەن بەوانامە بەرزەکان بکات.